

מלאים זיו

פנינים נפלאים על פרשיות השבוע מאת הספר "מלאים זיו" עה"ת העומד לצאת לאור בקרוב בעזה"ת

פרשת בלק

וזהו הכוונה עתה ילחכו הקהל את כל "סביבותינו" שהם לא יכנסו לתוך העיר רק שיקיפו את העיר מסביב וממילא יצטרכו למסור כל העיר להם כמו שעשה יוסף שנקרא שור שהוא לקח מהמצריים הכל דאפי' הירק השדה שזרעו היה שייך לו ולא היה להם אפי' זרע לזרוע וכמו שהוא אכל מהם הירק השדה ה"נ ינצחו אותו ע"י שירעבו אותו ולמה היה זה הפחד כיון שבלק היה מלך למואב בעת ההיא א"כ לא היה חשש שיבואו להלחם רק שישבבו אותו וירעבו אותו

וא"ת למה אני חושש מזה התירוץ היא כיון שבני ישראל כשיצאו ממצרים היה גם ככה שלא הרגו את המצריים רק שהביאו עליהם ארבה עד שכסה את עין הארץ ואז אמרו כולם הטרם תדע כי אבדו מצרים ולפיכך אני חושש שיעשו לי כן ולפיכך אמר הנה העם היוצא ממצרים ומה עשו שם הנה כסה את עין הארץ ששם כיסו את עין הארץ בארבה ועי"ז הכניעו אותם וה"נ והוא יושב ממולי אני רואה שהם ישבו את עצמן כנגד הארץ שלי ומסתמא זהו הכוונה שלהם דלאט לאט יכבשו עי"ז כל המדינה ע"י שירעבו האנשים שבמואב

זה שלוש רגלים פי' רש"י רמז לו האיך אתה הולך לעקור אומה שחוגגין ג' פעמים בשנה וצ"ע מהו השייכות של ג' מועדים לכאן ונראה דהכוונה היא דהרי ידוע שיש גם חג רבעי של שמיני עצרת אבל זה נחשב רק כחלק מן חג הסוכות למה כיון שחז"ל דרשו עצרת לשון עצירה משל למלך שעשה סעודה לבניו וכשרצו לחזור אמר להם עכבו עלי עוד יום אחד ומזה יכולין לראות גודל אהבה שיש לבני ישראל אבל אם זהו חג בפנ"ע אין החג בכלל בשביל שיעכבו עוד יום אחד רק שזהו חג בפנ"ע וזהו הכוונה דכיון שרואין שיש רק ג' רגלים ולא ד' הרי רואין גודל האהבה שיש להקב"ה לבני ישראל שרוצה שיעכבו עמו עוד יום אחד אז כ"ש שלא יתן לעקור אותם לגמרי

זה שלוש רגלים פי' רש"י רמז לו האיך אתה הולך לעקור אומה שחוגגין ג' פעמים בשנה

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי ויגר מואב מפני העם מאד כי רב היא ויקץ מואב מפני בני ישראל וצ"ע דלמה שינה הלשון דהתחיל אשר עשה ישראל ומסיים ויקץ מפני "בני" ישראל ועוד צ"ע ממה פחד מואב הלא הקב"ה כבר אמר אל תצורם ואל תתגר במ מלחמה ונראה דהפי' היא דהרי בלק לא פחד דעכשיו יהרגו אותו רק שפחד דע"י שבני עמו ישארו בחיים יצא מהם רות המואביה ומהם יצא דוד והוא ינצח את כל האובים ולפיכך רצה שבלק יקלל את בני ישראל שיהו מקוללים לעולם ועי"ז לא יוכל דוד המלך היוצא מהם לנצח כל האומות וזהו הכוונה הכא שכיון שוירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי אז לא פחד שיהרגו אותם דהרי בבני מואב אסור לעשות מלחמה רק ויגר מואב מפני העם מאד כי ר"ב היא דמלת ר"ב ר"ת רות בועז דפחד מרות ובוועז שיצא מהם ולפיכך ויקץ מואב שהיה קץ מעצמו שמהם יצאו רות ובוועז ולמה מפני "בני" ישראל דפחדו מפני בנים שלהם העתידין לצאת מהם

עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה

וצ"ע מה הכוונה כלחוך השור את ירק השדה ועוד דממה פחד הלא הקב"ה כבר אמר אל תצור את מואב ועוד דלמה רק בסוף אמר ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא

ונראה דהכוונה היא דבלק ידע דבני ישראל לא יבואו לארצו שהרי זהו אסור להם רק שהם יסבבו את העיר ולא יניחו להביא לשם שום מאכל וישברו הצינורות שלא יכנס לשם מים עד דעי"ז יהי' כמו בהרעב במצרים שכולם נמכרו כעבדים ליוסף וה"נ כיון שיהי' רעב בעיר ממילא יצטרכו כל העיר ליצא אליהם ולמכור להם לעבדים שיתנו להם אוכל ועי"ז שיהו העבדים שלהם יוכלו להרוג אותם שלא יהי' עוד מואב רק שיהו עבדים של בני ישראל

וצ"ע מהו השייכות של ג' מועדים לכאן ונראה דהכוונה היא דהרי רש"י פי' על הקרא וישת אל המדבר פניו שרצה לקטרג על בני ישראל מכח חטא העגל והרי ידוע מה שפי' רש"י שם על הפסוק ויקומו לצחק שהיה שם גם גילוי עריות ושפיכת דמים

ולפיכך רצה לקטרג עליהם מכח הני ג' דברים ע"ז גלוי עריות ושפיכת דמים אבל חג הפסח היא להכניס אמונה בבני ישראל שיאמינו בד' א"כ הוי זה כפרה על החטא של ע"ז ובשבועות מקבלין התורה והרי דע"י קבלת התורה ניצל כל העולם מליחורב וא"כ הוי זה כפרה על שפיכת דמים ובסוכות שמכניס כל ביתו להסוכה שרק שוכב בסוכה א"כ הוי זה כפרה על גילוי עריות שאז מתברר דכל ביתו בחדרי חדרים הכל היא תחת צלו של ד' וכל ביתו היא בקדושה נמצא שע"ז שיש לבני ישראל הג' רגלים הרי יש להם כבר כפרה על הג' עבירות וא"כ לא יוכל לקלל אותם כיון שאין לו במה לקטרג עליהם

זה שלוש רגלים פי' רש"י רמז לו האיך אתה הולך לעקור אומה שחוגגין ג' פעמים בשנה וצ"ע מהו השייכות של ג' מועדים לכאן ונראה דהכוונה היא דהרי ידוע דבלעם רצה להזיק את בני ישראל ע"י שיתן בהם עין רע אבל בג' רגלים שבאין בני ישראל להבית המקדש לראות פני ד' והרי כתיב כשם שבא לראות כך בא ליראות דהקב"ה מתסכל עליהם לטובה ולברכה וזהו הכוונה דכיון שהקב"ה רואה אותם ומכניס בהם ברכה ע"י הראי' שלו אז ודאי שלא תועיל העין רע שלך להזיק אותם

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו אל מוציאם ממצרים וצ"ב השייכות למה שאמר אח"כ אל מוציאם ממצרים

ונראה דהכוונה היא דהרי יש ד' טעמים למה בני ישראל יצאו ממצרים קודם הזמן א' כיון שכבר היו במ"ט שערי טומאה ואם נשאר עוד קצת היו נופלין לתוך שער הנ' ולא היו יכולין לצאת משם לעולם ב' כיון שהקושי השעבוד השלים שלא יצטרכו לעבוד כ"כ הרבה ג' דהמלאכים באו מן השמים לסייע את בני ישראל מהעבודה ולפיכך לא הוצרכו לעבוד עד ד' מאות שנה ד' כיון שכבר הגיע הזמן לקבל התורה

וזהו הכוונה הכא לא הביט און ביעקב הקב"ה לא רצה שבני ישראל יהי' להם און ושיכנסו ח"ו ע"ז לשער הנ' ב' ולא ראה עמל בישראל שהקב"ה לא רצה שבני ישראל יעמלו בעבודה כ"כ ולפיכך השלים הקושי השעבוד וטעם הג' היא ד' אלוקיו עמו דהקב"ה שלח המלאכים שלו שיעבדו עם הבני ישראל וטעם הד' היא ותרועת מלך בו שכבר הגיע הזמן של התרועת מלך דהיינו קבלת התורה שאז היה תרועות של שופר מאת הקב"ה ובקול שופר עליהם הופעת ובשביל הני ד' טעמים אל מוציאם ממצרים קודם הזמן

הן עם לודד ישכון ובגוים לא יתחשב ונראה דהכוונה היא דבני ישראל כשאין להם מצוות מסתכל הקב"ה עליהם נגד הגוים דכנגד הגוים הם תמיד בתכלית השלימות ולפיכך הכא לא רצה בלעם שהם יהו גרועין מישראל לפיכך בנה גם שבע מזבחות ואמר שהוא בנה כ"כ מזבחות כמו כל האבות ביחד ועי"ז לא יהו בני ישראל טוב נגד הגוים אבל בסוף ראה שבני ישראל הם טוב בעצמן ואין הקב"ה צריך להסתכל עליהם נגד הגוים וזהו שאמר הן עם לבדד ישכון דמחמת עצמן כבר הם טוב ובגוים לא יתחשב שאין הקב"ה צריך להחשיבן נגד הגוים ולפיכך לא יהני כל העבודה שלנו שאנו לא רוצים להיות גרוע מהן ע"י שאנו בונין המזבחות

וישת אל המדבר פניו ובתרגום אונקלוס מבואר שרצה לקטרג על החטא העגל ואח"כ אמר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל ופי' רש"י בשם הגמ' בב"ב ס' שראה שאין פתחיהן מכוונין זה מול זה

וצ"ב השייכות דלמה בשביל זה לא קטרג על חטא העגל

ונראה דהכוונה היא דהרי לאחר עשיית העגל המליץ משה על בני ישראל ואמר אמרת אנכי ד' אלוקיך בלשון יחיד לי צוית ולא להם אבל לכאורה יש לפרוך על זה דהרי בשלמא כשדרין בעיר אז כל אחד דר בביתו שלו הרי הם נחשבין לרבים אבל כשכל בני ישראל במדבר ואין להם בתים והכל דרין ביחד א"כ הם כמו איש אחד ולפיכך עדיין דיבר ד' לכולם רק שדיבר בלשון יחיד כיון דכולם נחשבין לאחד אבל כיון שלא היו פתחיהן מכוונין זה מול זה הרי רואין שבאמת דרו כל אחד בנפרד בבית שלו ולא היה אחד יכול להתערב אצל השני וא"כ שכל אחד היא משפחה

בפנ"ע לא שייך לדבר לכולם בלשון יחיד וזהו הכוונה וישת אל המדבר פניו שעכשיו הם במדבר ואין להם בתים וכולם דרין ביחד א"כ הוי כולם כמשפחה אחת ושייך לדבר להם בשון יחיד וא"כ חוזר החטא של עשיית העגל אבל כיון שראה שאין פתחיהן מכוונין א"כ הרי כל אחד דר בנפרד ולא שייך לדבר להם בלשון יחיד וע"כ שלי צוית ולא להם

וישת אל המדבר פניו ובתרגום אונקלוס מבואר שרצה לקטר על החטא העגל וצ"ב דאיך רואין מזה שהפך פניו למדבר שרצה לקטר בשביל חטא העגל

ונראה דהכוונה היא דהרי הקשה התוס' בברכות דף ז' ע"א בד"ה שאלמלי כעסתי דמה היה יכול בלעם לומר ברגע אחד ותירץ שהיה יכול לומר כלם

אבל לכאורה עדיין מנא ידעינן שזה קאי על בני ישראל וע"כ צ"ל שדי בזה שבמחשבה חושב על בני ישראל דהעיקר היא מה שחושב במחשבה והרי ידוע דבני ישראל כשעשו העגל עשו רק במעשה ולא במחשבה נמצא שאילו היה רק אומר והיה חושב במחשבה על ישראל היה מראה בזה דהעיקר היא המחשבה לפיכך התחכם וישת אל המדבר פניו דבזה ידעינן ממילא שמדבר על בני ישראל כיון שפניו אליהם ואינו תלוי בהמחשבה שלו ועי"ז היה יכול לקטר על בני ישראל שעשו העגל כיון שזה אינו תלוי במחשבה והעיקר היא המעשה

במדרש בשביל שנתעצל משה בהריגת זמרי לפיכך ולא ידע איש את קבורתו ויש לומר הכוונה ע"פ מה שיש לומר הטעם למה באמת לא ידע איש את מקום קבורת משה דהיא משום שלא יעשו ממנו עבודה זרה כיון שראו שעשה כ"כ ניסים ונפלאות

אבל לכאורה למה יחשדו את בני"י שיעבדו עבודה זרה הלא בני"י לא חשודין ע"ז דלא מסתבר דלאחר כל הניסים האלו יעבדו ע"ז רק דכיון דמצינו הכא בבעל פעור דבני"י כשרצן לזנות לבנות מואב נגררו עי"ז לעבוד ע"ז לפיכך היה חשד שיעשו ממנו ע"ז אבל אם משה לא היה נתעצל והיה הורג תיכף את זמרי ולא היו בני"י נגררין לע"ז לא היה חשד שיעשו בני"י ממנו ע"ז ולא היו צריכין שלא ידע איש את קבורתו

במדרש בשביל שנתעצל משה בהריגת זמרי לפיכך ולא ידע איש את קבורתו ונראה דהכוונה היא דיש לומר דהטעם למה לא ידע איש את קבורתו היא כיון דהקב"ה רצה שיהי' נסיונות לבני"י להאמין בכל הניסים של יציאת מצרים כיון דלא יראו איפה נקבר משה דיאמרו לא היו דברים מעולם אבל אי היה קבר של משה גלוי לכל לא היה נסיון כלל להאמין בכל הניסים דהרי רואין דהיה דבר כזה

והא דהוי לבני"י ספיקות באמונה היא הכל מכח הפעור שהתחילו ע"י הבנות מואב שכיון שעבדו אבותיהם ע"ז כבר נכנס בלבם ספיקות בהאמונה אבל אי לאו חטא זה לא היה לבני ישראל בכלל ספיקות בהאמונה נמצא דרק עי"ז שנתעצל בהריגת זמרי ועי"ז באו לעבוד ע"ז נמצא דעי"ז יהי' להם נסיון באמונה לפיכך לא ידע את קבורתו כדי שיהי' להם נסיון זה אבל אל"ה לא היה שייך בכלל נסיון זה והיו שפיר יודעין איפה מקום קבורתו

וישב ישראל בשיטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלוהיהן ויצמד ישראל לבעל פעור

ופי' רש"י שזה היה על ידי עצת בלעם וצ"ב דלמה נתן להם דוקא עצה זו שיעבדו לפעור ויאכלו מהזבח וינשאו לבנות מואב ונראה דהכוונה היא דהרי רש"י פי' לעיל דלמה עמד חמורו של בלעם שרצו לרמז לו שיש לבני ישראל הזכות של ג' אבות

והנה ידוע דהגמ' בשבת פ"ט ע"ב דלע"ל יאמר הקב"ה לאברהם ויעקב בניך חטאו ויאמרו ימחו על קדושת שמך ולפיכך לא פחד מהם אבל יצחק ענה הלא כל ימי האדם היא שבעים שנה דל עשרים דלא ענשת עליהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלו ומיכל ובית כסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתבה סובל את כולם מוטב ואם לא פלגא עלי ופלגא עלך

ולפיכך התחכם בלעם ורצה שאפי' האכילה והשינה והבית כסא של בני ישראל יהי' גם מלא חטאים ולפיכך החטיאם בבעל פעור דהעבודה שלו היא ע"י שעושין עליהם צואה וגם יאכלו מזבחייהן וישנו באיסור עם העריות ועי"ז יתבטל הטענה של יצחק

ובזה יש להבין מה שמצינו יעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה דלמה דוקא התפלל רק דהרי יצחק טען גם דבתוך התרי סרי וחצי יש צלוי דהיינו תפלה ולפיכך הזכיר פנחס חלק זה שיש לבני ישראל ועי"ז חזר טענותו של יצחק ותעצר המגפה

במדרש אמר פנחס למשה לא כך למדתנו ברדתך מן ההר הבועל ארמית קנאין פוגעין בו אמר לו קריינא דאגרתא איהו להוי פרוונקא

וצ"ע האיך יתכן דמשה בעצמו שלימד אותו ההלכה לא ידע זה הדין שהיה עומד ולא עשה כלום ועוד מהו הכוונה ברדתך מן ההר מה הנפק"מ מתי למדו דין זה

ואשר ע"כ נראה דבאמת משה לא אמר אף פעם דין זה דהבועל ארמית קנאין פוגעין בו רק דהכוונה היא דכשירד משה מן ההר וראו דבנ"י עשו העגל אמר משה להלויים חגרו איש חרבו והרגו כל מי שעבד ע"ז ולמה הרג אותם בחרב שלא ע"פ ב"ד וע"כ למד פנחס מזה דכיון דבנ"י היו אחר קבלת התורה שזה היה כמו נשואין בין כנסת ישראל להקב"ה ואח"כ הלכו ועשו העגל הוי כמו שבעל ארמית כמו שקורא אותם הגמ' עלובה כלה מזנה בתוך חופתה ולפיכך היה הדין דכל אחד יכול להרוג אותם דהבועל ארמית קנאין פוגעין בו נמצא דמשה בעצם לא אמר כלל הלכה זו רק דפנחס למד כן מדבריו וחידש הלכה זו לפיכך קיים הוא עצמו זה הדין והסכים הקב"ה על ידו

והמה בוכים פתח אהל מועד

וצ"ב הכוונה בזה

ונראה דהכוונה היא דהרי זמרי טען למשה דאם המדינית אסורה בת יתרו מי התיר לך אבל באמת בת יתרו נתגיירה וגיורת שנתגיירה כקטנה שנולדה דמי ולפיכך לא נקרא דבועל ארמית אבל

באמת מאיפה ידעינן שהיא כקטנה שנולדת כיון דמצינו דיעקב נשא שתי אחיות ולכאורה האיך עשה דבר כזה וע"כ דכיון שנתגיירו הוי כקטנים שנולדו ואינן עוד אחיות אבל לכאורה יש לדחות דיש לומר דאינן כקטנים שנולדו ומש"ה אה"נ מתה רחל כשבאו לארץ כדי דבא"י לא יגור עם אשתו ואחותו רק דהרי ידוע שיש טעם אחד למה מתה רחל אז בכניסתם לארץ דזה היה כדי שכשיחרכו הבית יצאו בני ישראל בדרכם לחו"ל דרך קברת רחל ועי"ז שבכו וגם רחל בכה עליהם עי"ז זכו לחזור לארץ לפיכך גלגל הקב"ה שיסתלק רחל אז אבל לא משום שתי אחיות דהוי כקטנים שנולדו וזהו הכוונה הכא שרצו לומר דבת יתרו היא כקטנה שנולדה לאחר שנתגיירה וא"ת א"כ למה מתה רחל התירוץ היא והמה בוכים פתח אהל מועד דרצו לרמז לו דיבוא זמן שיבכו על האהל מועד כשיחרב ואז ירצה הקב"ה שיבכו על קברו של רחל ועי"ז יגאלו מהגלות

הוקע אותם נגד השמש וישוב חרון אף ד' מישראל

ונראה דהכוונה היא דהרי ידוע דכשנברא העולם היה אור הלבנה כאור החמה ואז טען הירח אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד אבל החמה לא היה לו שום טענות

והנה הכא עבדו בני ישראל גם להבעל פעור א"כ נתעורר עוה"פ הטענה שאין שני מלכים משתמשין בכתר אחד והאיך יכולין בני ישראל לעבוד בין לה' וכביכול גם להפעור אבל בזה שהוקע אותם נגד השמש והשמש לא היה לו טענה שאין שני מלכים משתמשין בכתר אחד עי"ז נמתק הטענה שהיה על בני ישראל כיון שגם להשמש לא היה שום טענות ה"נ אין לקטרג על בני ישראל שאין שני מלכים משתמשין בכתר אחד

לע"נ אאמו"ר הרה"ח ר' מנחם מנדל בהרה"ח ר' ישראל וועטטענשטיין ז"ל
לע"נ מו"ח הרה"ג ר' חיים יצחק עוזר זצ"ל ביבלחט"א ר' שמואל ישכר רוזנרטען שליט"א
בכל עניני הגליון ולקבלו בדוא"ל נא לפנות לדוא"ל siferimryziv@gmail.com